STŘEVLÍKOVITÍ A KOVAŘÍKOVITÍ V CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI JESENÍKY

(COLEOPTERA - CARABIDAE, ELATERIDAE)

Josef Vavroušek

Hrubý Jeseník patří po entomologické stránce k méně vyhledávaným oblastem a proto údajů o fauně hmyzu z tohoto území je velmi málo.Z minulého století je nutno jmenovat dr.Kolenatiho,který se věnoval přírodovědeckému výzkumu Praděd. V jeho díle "Fauna des Altvateres" Brno 1859, uvádí 127 druhů a forem všech nalezených Coleopter. Carabidů je uvedeno 33 druhů a forem v 15 rodech. Z poslední doby lze uvést publikaci Voláka "Entomologické listy X.1947 Brno" kde se pokusil o zoogeografické zpracování Carabidů Jeseníků,kde zjistil 42 nových druhů a forem, které dr.Kolenati neuvádí. Kovaříkovití dosud nebyli z této lokality zveřejněni.

Provádím entomologický průzkum části CHKO Jeseníky. V roce 1978 mi byla udělena ministerstvem kultury výjimka pro vstup do maloplošných chráněných území (rezervací) v CHKO Jeseníky.

Charakteriskika území

Chráněná krajinná oblast Jeseníky zahrnuje hlavní masiv Hrubého Jeseníku o rozloze 740 km^2. Hrubý Jeseník náleží k chladným a vlhkým oblastem. Roční průměr teplot je cca 2°C, roční průměr srážek se pohybuje v rozmezí 1 000 - 1 500 mm. Výškové rozdíly lokalit 350 - 1 492 m.

Sběry byly prováděny na těchto lokalitách:

Karlova Studánka - údolí Bílé Opavy,
Ovčárna-Praděd - stráně a hřeben Pradědu,
Keprník-Šerák, stráně Šeráku - Ramzová,
Šerák - Lipová Lázně,
Rejvíz - Malé a Velké rašeliniště,
Mikulovice - Salisovský les.

Přehled zjištěných druhů

CARABIDAE

Cychrus caraboides s.rostratus (L.)"OBS"- Salisovský les VI.IX.1977; Lipová Lázně VIII1977; Šerák - Keprník VII.-VIII.1978; Karlova Studánka VII.1979.

Cychrus attenuatus F. - "OBS" - Salisovský les VI-VII.1977; Lipová Lázně VII.1977; Studený Zejf VII.1977; stráně Šeráku VII.1979; Karlova Studánka VII.1979

Carabus coriaceus L. - "OBS" - Mikulovice V-IX.1977; Ramzová VII-VIII.1979; Lipová Lázně VII.1979

Carabus ullrichi Germ. - "OBS" - Mikulovice IV-XI.1977; Lipová Lázně VII.1979; Ramzová VI-VII.1979; Karlova Studánka VII.1979

Carabus granulatus L. - "OBS" - Mikulovice IV-IX.1977; Ramzová VII.1977; Lipová Lázně VII.1979; Karlova Studánka VII.1979;Rejvíz VIII.1979

Carabus cancelatus Ill. - "OBS" - Mikulovice V-VIII.1977; Široký Brod VI.1977; Salisovský les VI-VIII.1979; Lipová Lázně VII.1979 stráně Šeráku VII.1979

Carabus variolosus F. - "OBS" - Salisovský les VI-VIII.1977; Ramzová VII.1978; Lipová Lázně VII-IX.1979; Karlova Studánka VII.1979 v mechu kolem potoků a bažin

Carabus auronitens F. - "OBS" - Salisovský les V-IX.1977; Ramzová VII.1978; Šerák VI-IX.1978; Lipová Lázně VI-VIII.1979; Karlova Studánka VII.1979

Carabus violaceus F. - "OBS" - Salisovský les V-IX.1977; Karlova Studánka VII.1978; Ramzová-Šerák VI.IX.1978; Rejvíz VIII.1979; Lipová Lázně VII.1979

Carabus glabratus Payk. - "OBS" - Ramzová VI-VIII.1977; Salisovský les VI-VIII.1977; Rejvíz VII.1977; Lipová Lázně VI-VIII.1979; stráně Šeráku VII-IX.1979

Carabus nemoralis Müll. - "OBS" - Salisovský les VII.1977; Ramzová stráně Šeráku VII-VIII.1979; Lipová Lázně VIII.1979

Carabus hortensis L. - "OBS" - Mikulovice V-IX.1977; Studený Zejf VI.1977; Ramzová-Šerák-Keprník VII.IX.1979; Rejvíz VII.1979

Carabus silvestris Panz. - "OBS" - Salisovský les VI-IX.1978; Lipová Lázně VII-VIII.1979; Červenohorské sedlo VII.1979; Keprník-Šerák VII-IX.1979

Carabus silvestris a.concolor Panz. - "OBS" - Praděd VII.1977; Keprník-Šerák VI-VIII.1979

Carabus linnei Panz. - "OBS" - Praděd VII.1977; Červenohorské sedlo VII.1977; Keprník VII.1978; Šerák VI-VIII.1979; Lipová Lázně VII-VIII.1979

Carabus intricatus L. - "OBS" - Ramzová VII.1977; stráně Šeráku VII -VIII.1979

Carabus convexus Fbr. - "OBS" - Salisovský les VI-VII.1977. Studený Zejf VII.1978; Lipová Lázně VI-VIII.1979

Calosoma sycophanta L. - "OBS" - Salisovský les VI.1968; velmi vzácně 2 ex. za 20 roků.

Leistus ferrugineus (Lin.) - Salisovský les VII.1978; Šerák VII.1979 Lipová Lázně VII.1979

Leistus piceus Frŏl. - Salisovský les VII.1978; stráně Šeráku VII. 1979; Karlova Studánka VIII.1979

Nebria jokischi Strm. - Salisovský les VII-IX.1977; stráně Šeráku VII-IX.1979; Karlova Studánka VIII.1979

Nebria jokischi s. höpfneri Strm. - Karlova Studánka VIII.1979;

Nebria gyllenhali Schönh. - Šerák VI-VIII.1979; Karlova Studánka VIII.1979

Notiophilus aquaticus (Lin.) - Salisovský les VI-VII.1977; Lipová Lázně VII.1979

Notiophilus palustris Duft. - Salisovský les VII.1978; Rejvíz VI. 1979; Ramzová-Šerák VII.1979

Notiophilus biguttatus (F.) - Salisovský les VI-VIII.1976; Ovčárna - Praděd VII.1978; Rejvíz VII.1979

Blethisa multipunctata (L.) - Rejvíz VII.1979

Elaphrus riparius (L.) - Mikulovice V-VII.1976; Lipová Lázně VII.1978 Karlova Studánka VII.1979; Rejvíz VII.1979

Elaphrus aureus Müll. - Mikulovice VI-VIII.1969; Lipová Lázně VIII. 1978; Salisovský les VII.1979

Clivina fossor (L.) - Mikulovice V-VIII.1977; Lipová Lázně VII.1978; Ramzová VII.1979; Salisovský les VII.1979

Broscus cephalotes (L.) - Mikulovice VII-VII.1978; Písečná VII.1979

Asaphidion flavipes (L.) - Mikulovice VII.1979; Salisovský les VII. 1979; stráně Šeráku VII.1979; Lipová Lázně VII.1979

Bembidion lampros (Hrbst.) - Mikulovice VII.1977; Lipová Lázně VII. 1978; Karlova Studánka VII.1979

Bembidion decorum Zenk. - Šerák-Keprník VII.1979; Karlova Studánka VII.1979

Bembidion nitidulum Mrsh. - Karlova Studánka VII.1979; stráně Šeráku VII.1979; Praděd VII.1979

Bembidion tibiale Duft. - Lipová Lázně VII.1978; Karlova Studánka VII.1979; stráně Šeráku VII.1979

Bembidion redtenbacheri K.Dan. - Karlova Studánka VII.1978; Ovčárna - Praděd VII.1979; Šerák VIII.1979

Bembidion tricolor (F.) Karlova Studánka VII.1978; Salisovský les VII.1979

Bembidion millerianum Heyd. - Karlova Studánka VII.1978; Lipová Lázně VII.1979; Šerák VII.1979

Bembidion quadrimaculatum (L.) - Mikulovice VI-VIII.1978; Lipová Lázně VII.1978; Karlova Studánka VII.1978

Bembidion stomoides Dej. - Ovčárna-Praděd VII.1978; Šerák VII.1979 Karlova Studánka VII.1979

Trechus cardioderus s. pilisensis Csiki. - Praděd-Ovčárna VII.1978; Karlova Studánka VII.1978; Rejvíc VII.1979

Trechus splendens Gemm. - Karlova Studánka VII.1978; Šerák-Keprník VII.1979; Rejvíz VII.1979

Trechus striatulus Putz. - Karlova Studánka VII.1978; Ovčárna VII. 1979; Keprník-Šerák VIII.1979

Trechus pulchellus Putz. - Karlova Studánka VII.1979; stráně Šeráku VII.1979; Lipová Lázně VII.1979

Trechus amplicollis Fairm. - stráně Šeráku VII.1979; Lipová Lázně VII.1979; Rejvíz VII.1979

Trechus montanellus Gemm. - Lipová Lázně VII.1979; stráně Šeráku VII.1979; Karlova Studánka VII.1979

Patrobus excavatus Payk. - Ovčárna-Praděd VII.1978; stráně Šeráku VII.1979

Calistus lunatus (F.) - Mikulovice V-VII.1977; Lipová Lázně VI.1978

Chlaenius vestitus (Payk.) - Mikulovice V-VIII.1978; Salisovský les VII.1978; Lipová Lázně VII.1979

Harpalus latus (L.) - Ovčárna-Praděd VII.1978; stráně Šeráku VII. 1979; Lipová Lázně VII.1979

Harpalus aeneus (Fbr.) Salisovský les VII.1978; stráně Šeráku VII. 1979; Lipová Lázně VII.1979

Bradycellus verbasci Dft. - Karlova Studánka VII.1978; stráně Šeráku VII.1979

Bradycellus collaris (Payk.) - Karlova Studánka VII.1978; Lipová Lázně VII. 1979

Amara plebeja (Gyll.) - Lipová Lázně VI.1978; stráně Šeráku VII.1979 Salisovský les VII.1979

Amara ovata (Fbr.) - Karlova Studánka VII.1978; stráně Šeráku VI.1979 Salisovský les VIII.1979; Lipová Lázně VII.1979

Amara aenea (Degeer.) - Mikulovice VI-VIII.1978; Salisovský les VI. 1978; stráně Šeráku VII.1979; Lipová Lázně VII.1979

Amara familiaris (Dftsch.) - Mikulovice VI-VIII.1978; Salisovský les

VII.1979; Lipová Lázně VII.1979

Amara consularis Dftsch - Mikulovice VI-VI .1978; Lipová Lázně VII.1979; stráně Šeráku VII.1979

Amara lunicollis Schiödte. - Lipová Lázně VII.1979; Salisovský les VII.1979

Zabrus tenebrioides (Goeze.) - Mikulovice VII-VIII.1978; Lipová Lázně VII.1979; Salisovský les VII.1979

Poecilus cupreus (L.) - Salisovský les VII.1978; Šerák VII.1979;Karlova Studánka VII.1979

Poecilus coerulescens (L.) - Ovčárna-Praděd VII.1978; Šerák-Keprník VII.1979; Salisovský les VII.1979

Poecilus lepidus (Leske) - Lipová Lázně VI-VIII.1979; Šerák VII. 1979; Ovčárna-Praděd VII.1979

Pterostichus oblongopunctatus (F.) - Ovčárna-Praděd VII.1978; Šerák VII.1979; Keprník VII.1979; Salisovský les VII.1979

Pterostichus angustatus Duft. - Šerák VII.1979 - vzácně

Pterostichus niger Schall. - Salisovský les VII-VIII.1978; Šerák VII.1979; Ovčárna-Praděd VII.1979

Pterostichus vulgaris (Lin.) - Salisovský les VI-VIII.1978; Lipová Lázně VII.1979; Šerák VII.1979

Pterostichus diligens Strm. - stráně Šeráku VII.1979; Salisovský les VII.1979; Lipová Lázně VII.1979

Pterostichus aethiops Panz. - Karlova Studánka VII.1978; Keprník VII.1979; Šerák VII.1979

Pterostichus metallicus Fbr. Burmeisteri - Salisovský les VI-X. 1978; Lipová Lázně VII.1979; Keprník-Šerák VI-VII.1979; Praděd-Ovčárna VII.1979

Pterostichus unctulatus Duft. - Salisovský les VI-VIII.1978; Lipová Lázně VII.1979; Šerák VII.1979

Pterostichus nigrita F. - Lipová Lázně VII.1978; Salisovský les VII.1979; stráně Šeráku VII.1979

Abax ater (Villa) - Salisovský les VII.1978; Lipová Lázně VII.1979; Ovčárna-Praděd VII.1979

Abax ovalis Duft. - Salisovský les VII.1978; Šerák VII.1978; Lipová Lázně VII.1979

Dolichus halensis (Schall.) - Salisovský les VI-VIII.1978; Šerák VII. 1979; Lipová Lázně VII.1979

Agonum sexpunctatum (L.) - Salisovský les VII.1978; Ovčárna VII.1978; stráně Šeráku VII.1979; Lipová Lázně VIII.1979

Agonum müllleri (Hrbst.) - Salisovský les VII.1978; stráně Šeráku VII. 1979; Lipová Lázně VII.1979
Agonum moestum (Dft.) - Salisovský les VII.1978
Agonum viduum Panz. - Lipová Lázně VII.1979; Šerák VI-VII.1979
Calathus melanocephalus (L.) - Mikulovice VII-IX.1978; Salisovský les VIII.1979; Lipová Lázně VIII.1979
Calathus micropterus Duft. - Salisovský les VII.1978; Mikulovice VIII.1979; stráně Šeráku VIII.1979
Stomis pumicatus Panz. - Salisovský les X.1979 - vzácně 1 ex.
Limodromus assimilis Payk. - Mikulovice VII.1979; Salisovský les VII.1979; Lipová Lázně VIII.1979
Anchomenus ruficornis Goeze. - Salisovský les VII.1978; Lipová Lázně VII.1979; stráně Šeráku VII.1979
Agonum dorsale Pont. - Mikulovice V-X.1978; Lipová Lázně VI. 1979; Salisovský les VI.1979
Lebia chlorocephala (Hoffm.) - Salisovský les VII.1978
Lebia crux-minor (L.) - Lipová Lázně VIII.1979
Badister unipustulatus Bon. - Salisovský les X.1979

U střevlíkovitých v seznamu s poznámkou "OBS" byla provedena determinace a záznam do evidence pouze v přírodě, nebyly sbírány.

P ř e h l e d z j i š t ě n ý c h d r u h ů

E L A T E R I D A E

Adelocera murina (L.) - Ramzová V-VI.1970; Karlova Studánka VI.1975; Lipová Lázně VI-VII.1978
Ampedus balteatus (L.) - Karlova Studánka VI-VII.1975; Ramzová VII. 1978; Rejvíz VI-VII.1978
Ampedus aethiops (Lac.) - Karlova Studánka VI-VII.1974; Praděd VII. 1976; Šerák VI.1976; Ramzová VI-VII.1978
Ampedus nigrinus (Hbst.) - Ramzová VI.1970; Lipová Lázně VI-VII.1978; Rejvíz VII.1978
Ampedus sanquineus (L.) - Mikulovice V-VI.1970; Lipová Lázně VI.1975; Studený Zejf VII.1979
Ampedus sanquinolentus (Schr.) Mikulovice VI-VII.1977; Lipová Lázně VII.1978; Mikulovice VII.1979

Ampedus pomorum (Hbst.) - Mikulovice VI-VII.1976; Lipová Lázně VI. 1978; Mikulovice VI.1979

Ampedus nigroflavus (Goeze.) - Mikulovice VI-VII.1963; Studený Zejf VII.1973

Cardiophorus ruficollis (L.)- Mikulovice VI-VII.1977; Ramzová VII.1978 Lipová Lázně VII.1978

Dicronychus rubripes (Germ.) Mikulovice VI-VII.1977; Lipová Lázně VII.1978; Rejvíz VII.1978

Melanotus rufipes (Hbst.) - Studený Zejf VII.1973; Mikulovice VI.1970 Rejvíz VII.1978

Melanotus crassicollis (Er.) - Mikulovice VI-VII.1976

Melanotus castanipes (Payk.) - Mikulovice VI-VII.1970; Studený Zejf VII.1978

Cidnopus pilosus (Leske) - Mikulovice VI-VII.1970

Cidnopus aeruginosus (Ol.) - Mikulovice VI.1970; Široký Brod VII.1977; Salisovský les VI-VII.1978; Studený Zejf VII.1978

Cidnopus minutus (L.) - Mikulovice VI-VII.1970; Lipová Lázně VII.1978 Ramzová VII.1979

Limonius aeneoniger (Deg.) - Široký Brod VI.1970; Studený Zejf VI. 1969; Salisovský les VI.1979

Athous rufus (De Geer.) - Salisovský les VII.1968; ve starém borovém pařezu Pinus - velmi vzácně 1 ex.

Athous niger (L.) - Ramzová VI.1970; Karlova Studánka VI.1974; Rejvíz VII.1978; Mikulovice VI.1979

Athous haemorrhoidalis (F.) - Ramzová VI.1970; Karlova Studánka VII. 1974; Šerák VII.1978; Salisovský les VII.1979

Athous vittatus (F.) - společně s ab. angularis Steph. . ab. dimidiatus (Drap.) , ab. filicti (Buys.) - Ramzová VI.1970; Lipová Lázně VII.1978; Šerák VII.1978-1979

Athous subfuscus (Müll.) - Rejvíz VI.1970; Ramzová VI-VII.1970; Šerák VII.1978

Athous bicolor (Goeze.) - Karlova Studánka VII.1970; Rejvíz VI.1978; stráně Šeráku VI-VII.1979

Harminius undulatus (Deg.) - stráně Pradědu VII.1979; Šerák VII.1973; nalezen pod korou jedle (Abis) napadenou červenou hnilobou, vzácná 3 ex.

Ctenicera cuprea aeruginosa (F.) - Karlova Studánka VII.1970; Studený Zejf VII.1978

Ctenicera virens (Schr.) - stráně Šeráku VII.1978; velmi vzácně 1 ex.
Anostirus purpureus (Poda.) - Mikulovice VI-VII.1970; Široký Brod VI. 1976; Ramzová VII.1978; stráně Šeráku VII.1978
Anostirus castaneus (L.) - Mikulovice V-VII.1967; Ramzová VII.1970; Lipová Lázně VII.1978
Actenicerus sjaelandicus (Müll.) - Mikulovice VI.1970; Lipová Lázně VII.1978
Selatosomus aeneus (Linne.) - společně s ab. coeruleus (Herbst.), ab. viridiviteus (Voct.) - Mikulovice VI-VII.1965; Ramzová VI.1970; Salisovský les VI-VII.1979
Selatosomus affinis (Payk.) - Mikulovice V-VII.1970; Salisovský les VI.1979; Studený Zejf VI.1979
Selatosomus latus (L.) - Mikulovice VI.1977; Studený Zejf V-VII.1979;
Selatosomus cruciatus (L.) - Mikulovice V-VI.1970; Široký Brod V-VII. 1971; Studený Zejf VI.1978; Lipová Lázně VI.1979; chytán na křoví a kmenech líp (Tilia).
Hypnoidus riparius (F.) - Mikulovice V-VI.1970; Ramzová-Šerák VI.1975; Lipová Lázně VI.1978
Prosternon tessellatum (L.) - Mikulovice V-VI.1972; Salisovský les VI. 1977; Lipová Lázně VI-VII.1978
Agriotes aterimus (L.) - Mikulovice V-VI.1970; Salisovský les VI-VII. 1975; Lipová Lázně VII.1978
Agriotes pilosellus (Sch.) - Mikulovice V-VII.1970; Ramzová VII.1975; Ramzová-Šerák VI-VII.1978; Rejvíz VI-VII.1979
Agriotes ustulatus (Sch.) - společně s ab. flavicornis Panz. - Studený Zejf VII.1970; Ramzová VII.1978; Salisovský les VI.1979
Agriotes sputator (L.) - Mikulovice VI-VII.1970; Studený Zejf VII.1975 Ramzová-Šerák VII.1978; Rejvíz VII.1978
Agriotes obscurus (L.) - Mikulovice V-VII.1969; Studený Zejf VI-VII. 1973; Ramzová-Šerák VI-VII.1978
Synaptus filiformis (Fanr.) - Mikulovice VI-VII.1970; Studený Zejf VI. 1975; Lipová Lázně VI-VII.1978; Rejvíz VII.1978; Karlova Studánka VI.1979
Adrastus limbatus (Fabr.) - Mikulovice VI-VII.1977; Lipová Lázně VII. 1978; Ramzová - stráně Šeráku VI-VII.1978
Adrastus pallens (Fabr.) - Mikulovice VI-VII.1977; Lipová Lázně VI-VII.1978; Ramzová VI-VII.1978

Z á v ě r

V části chráněné krajinné oblasti Jeseníky provádím entomologický průzkum od roku 1955. Za tuto dobu se mi podařilo zjistit a zaevidovat 89 druhů čeledi Carabidae a 43 druhů Elateridae.

Nejhojnější druhy v této oblasti:

Carabidae: - Nebria gyllenhali Bon. ; Bembidion tibiale Duft. Bembidion redtenbacheri Dej. ; Bembidion millerianum Heyd. ; Calathus melanocephalus (L.) ; Agonum dorsale Pont. ; Agonum sexpunctatum Dej. . Dále byly sbírány: lokalita "Rejvíz" - Pterostichus subsinuatus Dej. ; Dromius agilis (F.) Dromius fenestratus (F.) evidoval v roce 1933 K. Schubert - dosud se mi výskyt nepodařilo ověřit.

Elateridae: Cidnopus pilosus (Leske) ; Dicnopus minutus (Lin.); Athous niger (L.) ; Athous haemorrhoidalis (Fabr.) ; Athous subfuscus (Müll.) ; Selatosomus aeneus (L.) ; Agriotes ustulatus (Schall.) ; Agriotes obscurus (L.) .

Zpráva o výskytu střevlíkovitých a kovaříkovitých neklade nároky na úplnost v této oblasti, bude postupně doplňována.

Závěrem děkuji ministerstvu kultury za udělení a prodloužení výjimky pro vstup do maloplošných chráněných území v CHKO Jeseníky za účelem entomologického průzkumu.

Dále děkuji ing.J. Gottwaldovi, p.Stan. Laibnerovi, p.J. Volákovi, p. Zierisovi za poskytnutí materiálu a pomoc při determinaci některých druhů.

C E R A M B Y C I D A E

Doplněk k článkům uveřejněným ve Zprávách Čs.spol.entomologické při ČSAV roč. 14, 1978, str. 25-32

Cornumutila quadrivittata (Geb.) - Praděd VII.1970; Jezerník VII.1975; Keprník VII.1978; na odumřelých smrcích Picea - ojediněle

Rhopalopus ungaricus (Herbst.) - Kouty nad Desnou VI.1966; na listech devětsilu; Malec lgt. - velmi vzácný

Monochamus sartor (Fabr.) - Kouty nad Desnou VII.1969; chycen za letu, Malec lgt. - vzácně, 1 ex.

Monochamus sutor (L.) - Kouty nad Desnou VII.1970; Červenohorské sedlo VII.1969; na smrkových kládách, Malec lgt. - ojediněle

Saperda similis Laich. - Ramzová VII.1977; na listech osik Populus tremula - velmi vzácně, 1 ex.

L i t e r a t u r a :

Kult K., 1947: Klíč k určování brouků čeledi Carabidae Československé republiky II: 1-199, Praha

Jagemann E., 1955: Kovaříkovití-Elateridae, Fauna ČSR č.4, Praha

Reitter E., 1870: Ubrsicht der Käfer-Fauna von Mähren und Schlesiens

Reitter E., 1908: Fauna Germanica, Bd.I., Stuttgart

Volák Jan., 1947: Pokus o zoogeografické zpracování Carabid Jeseníků. Entomologické listy X.1947. Brno

Vulterin Z., 1972: Přírodní poměry Hrubého Jeseníku. Ochrana přírody. 27,čís.3

Adresa autora :

Josef Vavroušek, 790 84 Mikulovice u Jeseníku 50/B, okres Šumperk